

РЕЗОЛЮЦІЯ

IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «СІНАНТРОПІЗАЦІЯ РОСЛИННОГО ПОКРИВУ УКРАЇНИ» КИЇВ – БІЛА-ЦЕРКВА, 11–13 вересня 2024 р.

На IV Конференції представлено традиційні напрями досліджень синантропізації рослинного покриву України, які відображають їхній сучасний стан, проблеми, шляхи осучаснення і вдосконалення. Висвітлено різні аспекти, методи, підходи вивчення синантропної флори, синантропної рослинності, видів чужорідних рослин, фітоінвазій, синантропізації флори та рослинності об'єктів природно-заповідного фонду України, впливу воєнних дій на стан рослинного покриву, ролі інтродукційних центрів у сучасному генезисі рослинного покриву, питань екологічної політики, екологічної освіти і популяризації науки тощо.

У IV Конференції взяли участь 123 науковці, викладачі, аспіранти. Серед них академік НАН України та член-кореспондент НАН України, 17 докторів наук, 55 кандидатів наук та 3 доктори філософії. Збірник підготовлений за матеріалами наукових доповідей містить 41 наукову статтю.

Учасники IV Конференції представляли наукові, науково-дослідні, природоохоронні й інші установи та заклади освіти України: Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, ДУ «Інститут еволюційної екології НАН України», Інститут екології Карпат НАН України, ДУ «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України», Національний ботанічний сад імені М.М. Гришка НАН України, Державний дендрологічний парк «Олександрія» НАН України, Криворізький ботанічний сад НАН України, Національний науково-природничий музей НАН України, Український природний степовий заповідник НАН України, Інститут агроекології і природокористування НАН України Інститут обдарованої дитини НАПН України, Ботанічний сад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Ботанічний сад Львівського національного університету імені Івана Франка, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Боярська лісова дослідна станція», Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана

Хмельницького, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Херсонський державний університет, Житомирський державний університет імені Івана Франка, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Уманський педагогічний університет імені Павла Тичини, Уманський національний університет садівництва, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія, Національний фармацевтичний університет, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, Кременецький ботанічний сад, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, ВСП «Немішаєвський фаховий коледж НУБіП України», Київський індустріальний фаховий коледж Київського національного університету будівництва та архітектури, Карпатський біосферний заповідник, Національний природний парк «Холодний Яр», Національний природний парк «Залісся», Національний природний парк «Голосіївський», Сирецький дендрологічний парк загальнодержавного значення, Регіональний ландшафтний парк «Тилігульський», Регіональний ландшафтний парк «Сеймський». Участь у IV Конференції взяли також науковці, що проводять спільні дослідження з українськими колегами і представляють європейські науково-дослідні та освітніх установи: Masaryk University (Brno, Czech Republic); University of Warsaw, University of Zielona Góra, Adam Mickiewicz University in Poznań, University of Lodz (Poland); Iași University of Life Sciences «Ion Ionescu de la Brad», University Alexandru Ioan Cuza of Iași, Botanical Garden Anastasie Fătu (Romania), Institute of Botany, Plant Science and Biodiversity Centre, Slovak Academy of Sciences, (Slovakia).

Наукова програма IV Конференції включала пленарні та секційні засідання онлайн, ботанічні екскурсії (оглядова екскурсія «Колекції та експозиції Державного дендрологічного парку «Олександрія», м. Біла Церква», «Досвід контролю розповсюдження чужорідних інвазійних рослин в Дендрарії та на розсадниках Державного дендрологічного парку «Олександрія», м. Біла Церква», «Експозиції та колекції Ботанічного саду імені академіка О.В. Фоміна», м. Київ).

На засіданнях заслухано ___ доповідей. У творчій дискусії обговорено найактуальніші завдання дослідження синантропізації флори та рослинності.

IV Конференція констатує, що синантропізація рослинного покриву в Україні вивчається систематично й усебічно, а традиційні наукові напрями її дослідження залишаються актуальними. У той же час, унаслідок російської збройної агресії і широкомасштабного вторгнення у 2022 р. перед українськими науковцями, зокрема ботаніками та екологами, постають нові дослідницькі завдання, пов'язані з проблемами відновлення рослинного покриву, виявлення

та оцінки ролі чужорідних видів у відновленні рослинного покриву в районах прямого впливу військових дій. Цей сучасний напрям флористичних і геоботанічних досліджень потребує як теоретичних розробок (нових підходів і методів вивчення), так і практичних заходів, зокрема створення моніторингової мережі, розширення та поглиблення співпраці між усіма зацікавленими сторонами (науковцями, землекористувачами, управлінцями тощо).

IV Конференція відмічає позитивну практику щодо контролю трапляння і чисельності видів інвазійних чужорідних рослин у Дендропарку «Олександрія» НАН України, що оприлюднено у двох доповідях і продемонстровано під час екскурсій. Вітаємо авторів серії статей, присвячених здичавінню видів-іммігрантів у дендропарку «Сирецький». Водночас вони майже не зачіпають аспектів контролю і стримування фітонвазій, які мають місце в дендропарку та на прилеглих ділянках м. Києва.

IV Конференція рекомендує послуговуватися сучасними верифікованими відкритими ресурсами для уточнення таксономічної номенклатурної відповідності (наукових назв таксонів рослин), зокрема такими як Plants of the World Online (<https://powo.science.kew.org/>) та Euro+Med PlantBase (<https://europlusmed.org/>).

IV Конференція постановляє: обговорений на засіданнях та екскурсіях «Український протокол експертизи впливу на довкілля чужорідних інвазійних видів судинних рослин» прийняти для деталізації, удосконалення та подальшого впровадження в практичній інвазійній ботаніці в Україні.

IV Конференція схвалює діяльність, що має на меті сприяння поширенню наукових знань про чужорідні рослини, включно з укладанням бібліографічного покажчика «Чужорідні види флори України: роки і автори». Упродовж 2020–2024 рр. нашими зусиллями підготовлені 6 випусків (6–11). У 5 випуску за 2018 р. було опубліковано 1697 бібліографічних описів, а в 11 випуску – 3252. У 10–11 випусках створено перелік авторів наукових праць, який налічує 1277 дослідників із перших десяти випусків, доповнений 260 авторами в одинадцятому

IV Конференція рекомендує авторам наукових праць та іншим користувачам Покажчика активно брати участь у наступних випусках, регулярно в кінці року надсилаючи упорядникам описи своїх праць.

IV Конференція зазначає: вживання виразу «боротьба з чужорідними інвазійними рослинами» у наукових текстах не припустиме. Наші завдання виявити чужорідні інвазійні рослини, вивчити всебічно їхні властивості та не допустити, чи хоча б обмежити їх навалу, через контроль трапляння локацій та чисельності особин; розробити техніки вирощування корисних чужорідних рослин, у рамках яких спонтанне розповсюдження стане не можливим; сприяти розширенню спектру утилітарного використання корисних властивостей чужорідних видів рослин.

IV Конференція рекомендує ботанічним садам, дендропаркам та іншим

інтродукційним центрам таке:

- до «Планів сезонних польових робіт» обов'язково включати заходи щодо контролю видів чужорідних рослин та удосконалення агротехніки їх вирощування з метою розширення використання корисних властивостей;
- висвітлювати під час екскурсій і постійно оновлювати відомості про види інвазійних та інших чужорідних рослин;
- створити у межах екскурсійних маршрутів спеціальні постійні інформаційні стенди про види інвазійних чужорідних рослин та періодично їх оновлювати;
- посилити контроль чистоти посівного матеріалу, вживаного в установі;
- запровадити окрему службу утилізації рослинних решток в установі.

Спираючись на Регламент (ЄС) № 2018/968 від 30 квітня 2018 р., делегований комісією ЄС, що доповнює Регламент (ЄС) № 1143/2014 Європейського Парламенту та Ради стосовно оцінок ризику щодо інвазійних чужорідних видів та усвідомлюючи роль наукових ботанічних колективів у збереженні генофонду флори і автентичності рослинного покриву, учасники IV Всеукраїнської наукової конференції «Синантропізація рослинного покриву України» Київ, Біла-Церква, 11–13 вересня 2024 р. вважають за необхідне:

- програму IV Всеукраїнської наукової конференції «Синантропізація рослинного покриву України» визнати виконаною, доповіді схвалити; Відзначити високий науковий і організаційний рівень конференції та подякувати Оргкомітету за організацію заходу;
- підтримувати продовження інвентаризаційних досліджень синантропної флори і рослинності, кількість яких в Україні останнім часом зростає та рекомендувати розширювати і поглиблювати такі дослідження;
- рекомендувати науковим колективам ботанічних установ долучатися до розробки та виконання плану заходів з реалізації Стратегії біобезпеки та біологічного захисту, укладання обласних списків інвазійних чужорідних рослин, добору альтернативних інвазійним корисних рослин центрами інтродукції для поповнення рослинних ресурсів України;
- продовжити підготовку регіональних списків інвазійних рослин і лобювання затвердження їх обласними радами;
- схвалити діяльність науковців (передусім ботаніків і екологів) у складі Міжвідомчої робочої групи щодо інвазійних чужорідних видів тваринного і рослинного світу при Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України; надалі брати активну участь у її роботі;
- схвалити та продовжити практику підготовки випусків збірника наукових статей «Синантропізація рослинного покриву України» за матеріалами наступних наукових конференцій з проблеми, укладання щорічних випусків бібліографічного покажчика «Чужорідні види флори України: роки і автори»;
- Наступну V Всеукраїнську наукову конференцію «Синантропізація рослинного покриву України» провести у вересні 2029 р. у (пропозиція).

_____.